

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania I. Sp. z o.o. z siedzibą w G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
z udziałem zainteresowanego M. P.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 marca 2022 r.,
zażalenia odwołującej się spółki na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 15 kwietnia 2021 r., sygn. akt III AUz (...),

1. oddala zażalenie;

2. zasądza od I. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia przypadającego po upływie tygodnia od doręczenia niniejszego postanowienia odwołującej się do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2021 r. odrzucił skargę kasacyjną płatnika składek I. sp. z o.o. z siedzibą w G. wniesioną od

postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 29 grudnia 2020 r., którym zmieniono zarządzenie Przewodniczącego w Sądzie Okręgowym w G. z dnia 19 sierpnia 2019 r. o zwrocie odwołania i odrzucono odwołanie oraz oddalono zażalenie na zarządzenia Przewodniczącego w Sądzie Okręgowym w G. z dnia 19 sierpnia 2019 r. o zwrocie odwołania.

W uzasadnieniu Sąd odwoławczy stwierdził, że wniesiona przez płatnika składek skarga kasacyjna była niedopuszczalna. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, istotę niniejszej sprawy stanowiło ustalenie wyższej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne należnych od wnioskodawcy - a więc wyższej składki, także od umów zlecenia zwartych między zainteresowanym a I. S.A. W konsekwencji wartość przedmiotu zaskarżenia odpowiadała wysokości dodatkowej składki od wskazanych umów zlecenia, którą płatnik składek określił na kwotę 27,44 zł i nie została ona zakwestionowana przez pozostałych uczestników postępowania. Już sam przychód z umów zlecenia będący podstawą naliczenia dodatkowej składki wynosił 425,23 zł, a zatem kształtował się poniżej granicy kwoty dopuszczającej możliwość wniesienia skargi kasacyjnej. W tej sytuacji oczywistym było, że wartość składki, stanowiącej ułamek wskazanej wyżej kwoty, nie może wynosić co najmniej dziesięć tysięcy złotych.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny stwierdził, że skarga kasacyjna płatnika składek nie przekroczyła minimalnego progu wartości przedmiotu zaskarżenia wskazanego w art. 398⁶ § 2 k.p.c. (była niższa niż dziesięć tysięcy złotych), wobec tego podlegała ona odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. jako niedopuszczalna.

W zażaleniu na powyższe postanowienie, skarżący podniósł zarzut naruszenia:

1) art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 397 § 3 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 2 k.p.c. oraz 379 pkt 5 k.p.c. w związku z art. 397 § 3 k.p.c. w związku z art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. oraz art. 174 § 2 k.p.c., przez nieuwzględnienie zgłoszonego w zażaleniu zarzutu nieważności postępowania przed Sądem Okręgowym w G. i procedowanie sprawy z udziałem spółki I. sp. z o.o. oraz bez udziału płatnika po dniu 2 stycznia 2020 r., co w konsekwencji doprowadziło do nieważności postępowania przez Sądem pierwszej instancji;

2) art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c., przez odrzucenie skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie, podczas gdy sprawa dotyczy objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, a nadto wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie przekracza kwotę 10.000 zł.

Żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz poprzedzającego go postanowienia o oddaleniu zażalenia i postanowienia o odrzuceniu odwołania, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania; ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz płatnika zwrotu kosztów postępowania.

W odpowiedzi na zażalenie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego od płatnika składek na rzecz organu rentowego za postępowanie zażaleniowe, powiększonych o należne odsetki przewidziane w art. 98 § 1¹ k.p.c., ustalonych według norm przepisanych prawem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych – niższa niż dziesięć tysięcy złotych, jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Oznacza to, że poza wymienionymi kategoriami spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych (o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego), w każdej innej sprawie o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia.

Sąd drugiej instancji, przyjął, że w niniejszej sprawie toczącej się z odwołania płatnika składek od zaskarżonej decyzji (w odniesieniu do jednego zainteresowanego) sporne nie było podleganie ubezpieczeniom społecznym, lecz

jedynie wysokość należnych składek z tytułu umów cywilnoprawnych, które to składki winny być opłacone przez pracodawcę.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że w sprawach tego rodzaju przedmiot sporu, a w konsekwencji przedmiot zaskarżenia, wynika z przyjętej w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych konstrukcji uznania osoby wykonującej pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej na rzecz własnego pracodawcy za jego pracownika.

W powołanym przepisie pojęcie pracownika jest rozszerzone na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy. Także w zakresie tej sfery aktywności osoba taka jest uznawana - na potrzeby ubezpieczeń społecznych - za pracownika tego właśnie pracodawcy, w związku z czym płatnikiem składek z tego tytułu jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej uwzględnia się jedynie w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tego pracownika - art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727; z dnia 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117; z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; z dnia 18 marca 2014 r., II UK 449/13, LEX 1451362; z dnia 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, LEX nr 1458679; z dnia 23 maja 2014 r., II UK 445/13, LEX nr 1475168; z dnia 4 czerwca 2014 r., II UK 447/13, LEX nr 1480061; z dnia 27 kwietnia 2017 r., I UK 182/16, LEX nr 2279009; z dnia 16 maja 2018 r., III UK 182/17, LEX nr 2555732).

Oznacza to, że pracownik wykonujący pracę na rzecz swojego pracodawcy na podstawie umów cywilnych zawartych z osobą trzecią podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik (art. 8 ust. 2a ustawy systemowej) i na tym wyczerpuje się podleganie przez niego ubezpieczeniom społecznym. Ugruntowany jest zatem pogląd, że sprawa o opłacenie przez pracodawcę składki w wysokości wynikającej z przychodu uzyskanego przez pracownika na podstawie umowy o pracę i umowy zlecenia (lub innej umowy o świadczenie usług) wykonywanej na rzecz tego pracodawcy, dotyczy składki, gdyż przedmiotem

postępowania w takiej sprawie jest jedynie ustalenie właściwej kwoty jej podstawy wymiaru (por. także postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 kwietnia 2015 r., II UZ 8/15, LEX nr 1713022; z dnia 19 sierpnia 2015 r., II UZ 14/15, LEX nr 2051058; z dnia 15 marca 2016 r., II UZ 57/15, LEX nr 2290408 oraz z dnia 20 kwietnia 2016 r., II UZ 1/16, LEX nr 2054096).

W takiej sprawie, dotyczącej poboru składki z tytułu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, zatem sprawie o prawa majątkowe, dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 października 2002 r., II UZ 94/02, OSNP 2004 nr 6, poz. 107; z dnia 12 stycznia 2016 r., II UZ 37/15, niepublikowane; z dnia 16 kwietnia 2015 r., I UK 470/14, LEX nr 1751284; z dnia 20 września 2017 r., I UK 342/16 niepublikowane i z dnia 2 października 2018 r., I UZ 32/18, niepublikowane).

Orzecznictwo Sądu Najwyższego w zakresie wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest zgodne i utrwalone, co dotyczy też dopuszczalności skargi kasacyjnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, właśnie z uwagi na decydującą podstawę wymiaru składek, a nie odrębny tytuł ubezpieczenia. Znajduje ono potwierdzenie w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., III UZP 9/17. W uzasadnieniu uchwały podsumowano szereg orzeczeń uzasadniających tezę, że w sprawach dotyczących "przypisania pracodawcy podwyższonej składki" w wyniku zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej decyzja taka jest decyzją wymiarową i w związku z tym skarga kasacyjna w takiej sprawie jest dopuszczalna w razie przekroczenia granicy wartości przedmiotu zaskarżenia określonej w art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c. Nie istnieje zatem odrębny tytuł ubezpieczenia na podstawie art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który mógłby stanowić przedmiot sporu przed sądem ubezpieczeń społecznych.

W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w (...) ustalił, że różnica w wysokości składek uiszczonych przez płatnika składek a składek, jakie winien on opłacić również z tytułu umów cywilnoprawnych, wynosi 27,44 zł. Tak wyliczona kwota stanowi wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej. Wypada dodać, że w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II UZP 1/14 (OSNP 2014 nr 12, poz. 168) stwierdzono, iż w razie objęcia jednym

wyrokiem wielu decyzji ustalających płatnikowi składek (pracodawcy) i wskazanym w tych decyzjach pracownikom podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną oznacza się odrębnie względem każdego ubezpieczonego pracownika (at. 19 § 2 w związku z art. 398⁴ § 3 k.p.c.).

W związku tym, że wskazana w skardze kasacyjnej płatnika składek wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od określonej w art. 398² § 1 k.p.c., skarga podlegała odrzuceniu przez Sąd drugiej instancji jako niedopuszczalna (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

Wobec niedopuszczalności skargi kasacyjnej bezprzedmiotowy jest podnoszony przez żalącego się zarzut nieważności postępowania przez Sądem Okręgowym.

Nie podzielając zarzutów i wniosków żalącego się, Sąd Najwyższy z mocy art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ oraz art. 108 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.